

שם הפעילות: " מי קובע מיהו יהודי?" הכותבת: איתי גול, צובה

ערכים ומטרות הפעילות

1. לעורר דיון על חוק השבות וההשלכות שלו.
2. לבדוק כיצד המדינה מגדירה לעצמה מיהו יהודי.
3. לבדוק עם משתתפי הדיון איפה הם עומדים מול ההגדרה של מיהו יהודי כפי שהיא באה לידי ביטוי בחוק השבות.

קהל היעד

שכבת הנעורים, צוותי הדרכה.

משך הפעילות

כשעה וחצי

רשימת ציוד ועזרים

הנספחים – [לחצו כאן](#)

מערך הפעילות

- הקראה של חוק השבות משנות ה-50, דיון קצר על המשמעות שלו. (ראו מסמך מצורף).
- הקראה ודיון במקרה של "האב דניאל", יהודי ניצול שואה שעזר והציל יהודים רבים בשואה, אשר התנצר. לאחר התנצרותו ביקש להכיר בו כיהודי כחלק מחוק השבות, שכן אמנם כרגע הוא נוצרי אך הוא נולד יהודי.
- מקריאים את הסיפור שלו עד שהוא מגיע לדיון בבית המשפט העליון. (ראו מסמך מצורף).
- ניתן לקיים דיון על מצבו של האב דניאל והאם לדעתנו הוא רשאי לקבל זכויות מתוקף חוק השבות
- מקריאים קטעים מפסק הדין שניתן בעניינו. בכל פעם קטע מפסק דין של שופט אחר ושואלים את הקבוצה ע"ב מה שקראנו כיצד פסק אותו שופט. (ראו חומר מצורף)

חשוב לציין שפרט לשופט כהן שחשב כי האב זכאי לקבל זכויות מתוקף חוק השבות, שאר שלושת השופטים פסקו נגד מתן זכות זו.

כאשר מקריאים את הקטעים מפסקי הדין ושואלים את הקבוצה כיצד פסק לבסוף אותו שופט, עולות תשובות מגוונות ומעניינות.

- לאחר הדיון מקריאים את תוצאות המפשט ואת התיקון לחוק השבות שגרר משפט זה. (למעשה עד לתיקון בשנת 1970 חוק השבות היה ללא הקשר דתי אלא תרבותי, התיקון שניתן בשנת 1970, הפך את חוק השבות לחוק דתי יותר).
- השלב האחרון הוא דיון בעניינה של משפחת שליט. אבי המשפחה התחתן עם בחורה מהולנד שטענה כי היא ללא דת. הוא ביקש לרשום את ילדיו כיהודים בתעודת הזהות (בלאום), שני ילדיו הראשונים הורשו לרשום זאת, אך ילדו השלישי שנולד אחרי 1970 כבר לא זכה להירשם כך שכן הוא נולד אחרי התיקון לחוק השבות. (ראו מסמך מצורף).

תובנות ודגשים חינוכיים

- מעניין לראות איך השתנה חוק השבות אל מול אתגרים שהוא ניצב מולם. כיצד הפך החוק לדתי יותר. נשאלת השאלה האם משתתפי הדיון היו נחשבים כיהודים ע"פ החוק.
- אפשר גם לחשוב מיהו יהודי בעיננו, מה אדם צריך לעשות כדי להיחשב יהודי, ואז אחר ישראל שווה זכויות.
- ניתן לשים דגש במי פוגע חוק השבות.
- כמובן שהשאלה הגדולה ביותר בנושא היא למעשה "מיהו יהודי".
- חשוב כי בסוף הדיון המשתתפים יכירו את שני המכרים הן של האב דניאל והן של משפחת שליט אשר מאתגרים את הזהות היהודית.